

ประเภทภูมิปัญญาด้าน ประดิษฐ์ แป้ง เครื่องทუნแรง

ชื่อภูมิปัญญา โคม

บทนำ

โคม เป็นของประดับในโอกาส เทศกาล ตั้งธรรมประเพณี ยี่เป็ง ของวัดในพื้นที่อำเภอเวียงสา เพื่อใช้จุดประทีป โคมไฟลอยเป็นพุทธบูชาให้เกิดความสวยงาม และแสงสว่าง ประทีปโคมไฟเป็นภูมิปัญญาปัญญาของคนพื้นบ้านพื้นเมืองในด้านนี้ นับเป็นการทำภูมิปัญญาทางด้านสถาปัตยกรรม ที่ใช้วัสดุคือไม้ไผ่ และกระดาษ กระดาษย่น กระดาษว่าว กระดาษสา ตัดลงไปในโครงไม้เพื่อสวยงาม และมีรูปร่างตามลักษณะโครงสร้าง และนำขึ้นประดับ แหวน ตามโบสถ์ วิหาร และเสอาอันเรียกว่า ค้างโคม มีได้หลายรูปแบบด้วยกัน

1. โคมมะเต้า ลักษณะเป็นเหลี่ยมคล้ายผลมะเต้า (แดงโม่)
2. โคมพัด ลักษณะเป็นทรงกระบอก สามารถหมุนได้โดยใช้แสงจากเทียนส่องให้เกิดเป็นรูปภาพ ตามรูปรอยที่ช่างได้ ประดิษฐ์ คิดค้น ขึ้นมา ยามเวลาตัวโคมนั้นหมุนนับเป็นศิลปะที่หาตัวผู้ที่จะสร้าง แป้งได้ยากเต็มทีแล้ว
3. โคมดาว สร้างลักษณะเป็นรูปดาว ช่างในใช้บรรจุเทียน ป้องกันลมมิให้ลมพัดให้เทียนดับ
4. โคมหูกกระต่าย หรือโคมหูแมว เป็นโคมที่ไม่ใช่แขวน ใช้วางตั้งประดับตามหัวเสา มีรูปร่างเหมือนกระต่าย จุดประสงค์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา เพื่อป้องกันมิให้ลมพัดเทียนหรือประทีปดับ

นอกจากโคมที่กล่าวมาข้างต้น ก็มีโคมลอย หรือโคมญี่ปุ่นที่ทำโดยกระดาษสาขนาดใหญ่ คิดให้

เป็นรูปสี่เหลี่ยมด้านเท่าแล้วใช้ควันทันบรรจุอยู่ข้างใน จนให้ลมและควันทันโปร่งอย่างเต็มที่ ก็จะลอยขึ้นสู่บนท้องฟ้า โคมชนิดนี้จะมีคติความเชื่อถือเพื่อเป็นการว่า การปล่อยเพื่อสะเดาะเคราะห์และขอโชคลาภ นิยมปล่อยตอนกลางวัน ของวันเดือนเพ็ญ คือวันลอยกระทงในเวลากลางวันเท่านั้น ส่วนโคมไฟไม่มีในพื้นที่ในอำเภอเวียงสา เพิ่งนำมาจากสุโขทัย และเชียงใหม่ เมื่อไม่นานนี้เอง นับเป็นภูมิปัญญาของการสร้างแป้งของเล่นพื้นบ้าน และภูมิปัญญาของสถาปัตยกรรม ต้องคอยด้วยส่วนหนึ่ง

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 บ้านบุญยืน ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110

☎ 054 – 781105